

Posudek na bakalářskou práci Sandry Rozsnyové

Dativ etický ve španělštině a češtině: srovnávací analýzy

(Filozofická fakulta JU, České Budějovice 2019, 46 stran)

Tématem bakalářské práce Sandry Rozsnyové je srovnávací analýza užívání dativu etického ve španělštině a v češtině - tedy jevu, jehož užití je podle mého názoru a zkušenosti dosti silně ovlivněno faktory pragmatickými. Etický dativ, jež je možno nazvat i jako určitý exponent sdílnosti, ve větě velmi často vyjadřuje postoj mluvčího k dané výpovědi a z kontrastivního hlediska může být proto zajímavé sledovat, jakými způsoby (a zda vůbec) jsou tyto významové hodnoty reflektovány v překladových textech. Práci Sandry Rozsnyové proto z hlediska výběru tématu hodnotím jako velmi slibnou, ovšem skýtající celou řadu nástrah a úskalí, a to zejména vezmeme-li v úvahu, že jde o práci bakalářskou.

Prvním úskalím, s nímž se autorka musela vyrovnávat, je uchopení tématu po stránce teoretické. Je třeba vzít v úvahu, že autorka se musela prakticky od začátku seznámit s velmi rozsáhlým a mnohdy protichůdným množstvím informací týkajících se syntakticko-sématického ukotvení daného jevu. Primárním zdrojem, s nímž pracovala, byla dílčí studie Gutiérreza Ordóñez (2000) z GDLE, sekundárně zmiňuje i několik studií dalších Gómez Torrego (2002), mezi nimi i bohemistických. Je otázkou, zda bylo místy nutné představovat téma tak zešíroka, a to zejména v pasážích týkajících se češtiny. Samotné téma je poměrně obsáhlé, místy i přesahující autorčiny znalosti a lingvistickou zkušenost, a tudíž dochází k tomu, že nějaké informace jsou prezentovány až moc zkratkovitě – např. str. 22: je škoda, že se zde autorka nepokusila více rozvinout myšlenku týkající se absence textově referenční funkce dativu etického v některých textech. Bylo by to koherentní zejména s ohledem na část praktickou, kde na str. 33 příklad 6a) tento jev sama komentuje. Jiné pasáže zůstávají naopak velmi silně věrny cizojazyčnému textu, takže bez jeho znalosti působí pro příjemce nesrozumitelně, přičemž v praktické části se s nimi navíc nijak dále nepracuje – např. str. 12: „*Cl typu (a) se odkazují na jedince, kteří zažívají koncept vyjádřený slovesem [...]. [...] je-li vyjádřen souhlas s tvrzením, že další dva zmíněné typy [...] jsou také argumentační (za které se dnes mimo jiné považují), měly by být zároveň nepřímým předmětem vyjadřující zmíněné kvality (původce, cíl)*“. Výše uvedené výhrady svědčí o tom, že autorka si nezvolila téma jednoduché a z tohoto úhlu pohledu proto hodnotím jako nejzásadnější výstup z celé

teoretické části shrnutí na str. 24-26. V teoretické části upozorňuji i na nejednou terminologii – viz str. 12 druhý odřádek CI neargumentční nebo str. 12 dole CI neargumentové?

V části praktické se autorka snaží analyzovat daný jev z pohledu kontrastivního, což vzhledem k tomu, co jsem uvedla v začátku svého posudku, velmi vítám. Metodologii, kterou k tomu používá a která je založena na práci s korpusovými nástroji, hodnotím jako správnou. Autorka si pro svůj výzkum stanovila čtyři struktury, které vyhodnotila jako prototypické pro výskyt etického dativu. Přestože jde o kvantitativně dosti malý vzorek užívání daného jevu, je třeba vzít v úvahu, že korpusová analýza sémanticko-pragmatických kategorií, za něž lze užívání etického dativu považovat, není jednoduchá, a proto bylo před stanovením závěrů nutné všechny příklady ručně odfiltrovávat. Tato bezesporu velmi náročná fáze zpracování jazykového materiálu nemusí být na první pohled patrná na konečném výsledku, ale je třeba ji brát v úvahu. I přesto se však domnívám, že analýza mohla jít místy více do hloubky, např. je škoda, že z analýz užití dativu etického v česky psaných textech bylo úplně vypuštěno zhodnocení tomu odpovídajících respondentních prostředků ve španělštině (str. 33-37), které by opět díky korpusovému nástroji mohly být dále subklasifikovány např. podle typu textu, překladatele, atd. Z obsahového hlediska mám k praktické části tyto otázky:

- i. Je správné uvažovat o teličnosti jako o gramatické kategorii (str. 31)?
- ii. Mohla byste lépe vysvětlit způsob zadávání dotazu pomocí CQL – str. 35?
- iii. ad graf na str. 40: Berete v úvahu, že zjištěné údaje mohou být přímo úměrné i počtu textů, které se pro dané teritorium nacházejí v korpusu?

Závěr: Závěrem konstatuji, že práce Sandry Rozsnyové i přes některé připomínky uvedené výše vyhovuje požadavkům na bakalářské práce kladeným. Práci doporučuji k obhajobě a zejména s ohledem na obtížnost zadaného tématu předběžně hodnotím jako **velmi dobrou** s tím, že výsledná známka bude stanovena na základě obhajoby.

V Českých Budějovicích, 21. května 2019

PhDr. Jana Pešková, Ph.D.